

การเสริมสร้างคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในหลักศาสนา

เรียบเรียง: นางสาว ฐิติมา สุภักดิ์ *

คุณธรรม (Virtue) คือความดีงามที่เกิดขึ้นในจิตใจของคน โดยแสดงออกมาในลักษณะของการประพฤติปฏิบัติ ดังเช่น คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตใจซื่อสัตย์ ซื่อตรง รับผิดชอบ เป็นปัจจัยที่หล่อเลี้ยง สร้างแรงผลักดันให้บุคคลนั้นมีคุณธรรม หรือการที่บุคคลนั้น ๆ มีคุณลักษณะทางจิตใจที่มีความอดทน ขยัน มีระเบียบวินัย ย่อมเป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดความมุ่งมั่น ตั้งใจ เพียรพยายามทำในสิ่งที่มุ่งหมายไว้ให้สำเร็จ และหากบุคคลนั้นมีสติพอเพียง เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง ไม่ให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง รวมถึงบุคคลนั้นมีเมตตา กรุณา กตัญญู เสียสละ เป็นปัจจัยสนับสนุนให้มีจิตอาสาเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยมุ่งหวังเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม ในขณะที่ **ค่านิยม (Value)** คือความคิด พฤติกรรมที่คนในสังคมเห็นว่ามีความดีและยอมรับว่าเป็นบรรทัดฐานทางความคิดและการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของคนในสังคม ในส่วนของ **ค่านิยมที่พึงประสงค์** คือ ตัวกำหนดหรือแรงจูงใจที่ผลักดันให้คนในสังคมเกิดพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงาม

คุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ จึงเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ รวมทั้งช่วยเสริมสร้างคนดี สังคมดี ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๑ จึงได้บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ และในมาตรา ๗๕ ได้บัญญัติว่าในการพัฒนาประเทศ รัฐพึงคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ และความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ มีจุดเน้นการพัฒนาคนที่สำคัญ คือการหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานทางสังคมคนไทยในทุกช่วงวัยเป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม รัฐบาล จึงมีนโยบายส่งเสริมให้สถาบันศาสนาทุกศาสนามีบทบาทในการเผยแพร่หลักคำสอนที่ดีงาม ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม เสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จิตใจ รวมทั้งส่งเสริมให้สถาบันทางสังคมร่วมปลุกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดี ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความกตัญญู ซื่อสัตย์ การมีวินัย เคารพกฎหมาย มีจิตสาธารณะ มีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้ประเทศ และเป็นพลเมืองที่ดี

ดังนั้น กรมการศาสนาซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนนำหลักธรรม คำสอนทางศาสนาสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณธรรม จริยธรรม จึงได้ร่วมกับคณะสงฆ์ องค์การศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดูและศาสนาซิกข์จัดทำองค์ความรู้ “คุณธรรม จริยธรรมพื้นฐานและหลักคำสอนทางศาสนาของ ๕ ศาสนาที่ส่งเสริมให้คนเป็นดี และเสริมสร้างสังคมให้สงบสุขร่มเย็น ” เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางศาสนาสู่ประชาชน โดยกรมการศาสนาและองค์การศาสนาได้สังเคราะห์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาสำคัญของพระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์ ที่ประชาชนทุกระดับสามารถนำไปปรับใช้ในดำเนินชีวิต จำแนกออกเป็น ๓ ประเด็นสำคัญ คือ

๑) คุณธรรมพื้นฐาน คือ ความดีงามที่ถูกปลุกฝังขึ้นในจิตใจ จนเกิดจิตสำนึกที่ดี ซึ่งทุกคนต้องมีเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ตรงกับหลักธรรมคำสอนทาง**พระพุทธศาสนา** คือ เบญจธรรม พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท ๔ สังคหวัตถุ ๔ ทิศ ๖ และสัพปุริสธรรม ๗ **ศาสนาอิสลาม** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง หลักศรัทธา ๖ ประการ และสามัคคีธรรม (ความเกื้อกูล/ประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม) **ศาสนาคริสต์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่องบัญญัติ ๑๐ ประการ (ความรักและความดีงามตามหลักศาสนา) **ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง สามานยธรรม และ**ศาสนาซิกข์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่องศีลธรรม กฎแห่งกรรม และ หลักปรัชญามูลม้นตระกูล

---

*นักวิชาการศาสนาเชี่ยวชาญ เฉพาะด้านการเผยแพร่คุณธรรมจริยธรรม

๒) จริยธรรมพื้นฐาน คือ การประพฤติปฏิบัติตามความดีงามแห่งคุณธรรมที่มีอยู่ในจิตใจซึ่งทุกคนต้องปฏิบัติเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ตรงกับหลักธรรมคำสอนทาง**พระพุทธศาสนา** คือ เบญจศีล (ศีล ๕) กุศลกรรมบถ ๑๐ (กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓) **ศาสนาอิสลาม** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง หลักปฏิบัติ ๕ ประการ (การปฏิญาณตน การละหมาด การจ่ายซะกาต และการถือศีลอด) และหลักคุณธรรม (เอี้ยฮาน) **ศาสนาคริสต์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง หลักความรัก (รักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง) การปฏิบัติตนตามหลักบัญญัติ ๑๐ ประการและวินัยแห่งความเชื่อ **ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง หลักนิยมะ จริยธรรมทางกายใจ ๑๐ ประการ และ**ศาสนาซิกข์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง ระเบียบวินัยในการปฏิบัติ (วินัยทางกาย วินัยทางศีลธรรม วินัยทางจิตใจ ศาสนวินัย (กูราเฮ็ต) และ หลักสังฆกรรม

๓) หลักธรรมคำสอนทางศาสนาของ ๕ ศาสนา ที่เสริมสร้างสังคมให้สงบสุขร่มเย็น กรมการศาสนาได้กำหนดประเด็นค่านิยมที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นค่านิยมหลักที่ช่วยเสริมสร้างความสงบสุขร่มเย็นให้แก่ประเทศ จำนวน ๑๐ ประเด็นหลัก ประกอบด้วย

๓.๑) การทำความดีละเว้นความชั่ว ตรงกับหลักธรรมคำสอนทาง**พระพุทธศาสนา** คือ เบญจศีล เบจจธรรม และ มรรค ๘ **ศาสนาอิสลาม** ตรงกับหลักคำสอนเรื่องหลักปฏิบัติ ๕ ประการ **ศาสนาคริสต์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง การปฏิบัติตนตามบัญญัติ ๑๐ ประการ **ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง ยมะ วินัย ศีล ๑๐ ประการ และนิยมะ จริยธรรมทางกายและใจ ๑๐ ประการ และ**ศาสนาซิกข์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง สังฆกรรม และนิรวาณ ๕ ประการ (การเข้าถึงความสุขอันเป็นนิรันดร์)

๓.๒) ความเมตตา ตรงกับหลักธรรมคำสอนทาง**พระพุทธศาสนา** คือ พรหมวิหาร ๔ ในเรื่องของเมตตา และสาราณียธรรม ๖ ในเรื่องเมตตากายกรรม **ศาสนาอิสลาม** ตรงกับหลักคำสอนเรื่องหลักเมตตาธรรม **ศาสนาคริสต์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง หลักความรัก (ความเมตตา) ให้รักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตัวเองให้รักแม้กระทั่งศัตรู **ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู** ตรงกับหลักคำสอนเรื่องหลักสามานยธรรมในเรื่องของ กษมา (การให้อภัยผู้อื่นโดยถือเมตตาเป็นที่ตั้ง) หลักยมะ (ในเรื่องของทยา คือความเมตตา กรุณา ให้อภัยต่อเพื่อนมนุษย์ ทมะ มีสติระงับจิตใจด้วยสำนึกในเมตตา และอหิงสา คือการไม่เบียดเบียนทำร้ายผู้อื่นทั้งกาย วาจา และใจ และ**ศาสนาซิกข์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง การทำเซว่า การปฏิบัติที่สำคัญในการดำเนินชีวิต “การรับใช้บริการชุมชน สังคม ด้าย กาย วาและใจโดยไม่หวังผลตอบแทนแสดงซึ่งความอ่อนน้อมถ่อมตนและความเสียสละ

๓.๓) ความกตัญญู ตรงกับหลักธรรมคำสอนทาง**พระพุทธศาสนา** คือ ทิศ ๖ การปฏิบัติตนระหว่างบุคคลใน ๖ ฐานะเพื่อความสงบสุขและความเรียบร้อยในสังคม มงคล ๓๘ ประการ ในข้อที่ ๒๕ มีความกตัญญูรู้บุญคุณพ่อแม่ คนเฒ่าคนแก่แลอาจารย์ **ศาสนาอิสลาม** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง หัวใจของศาสนาอิสลาม “การยึดมั่นในอัลลอฮ์ ปฏิเสธการยึดมั่นสิ่งอื่นใดเป็นพระเจ้า ควบคู่กับการยำถึงความเคารพเชื่อฟังและปฏิบัติดีต่อบิดามารดา และคำกล่าวของนบีฮัมมัดที่กล่าวว่า “สวรรค์อยู่ใต้เท้ามารดา” **ศาสนาคริสต์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง บัญญัติ ๑๐ ประการข้อ ที่ ๕ จงนับถือบิดามารดา บัญญัติพระเจ้า “จงนับถือให้เกียรติบิดามารดาของเจ้า เพื่ออายุของเจ้าจะได้ยืนนานบนแผ่นดิน ซึ่งพระเจ้าของเจ้าประทานให้เจ้า” **ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง นิยมะ ในเรื่อง ชยา การเคารพบูชาบิดามารดา ครูอาจารย์ พระธรรม คัมภีร์พระเวท พระพรหม อาศรมธรรม ข้อ ๑๑ มาตฤเทโว ภว จงถือมารดาเป็นเสมือนพระเจ้าองค์หนึ่ง ข้อ ๑๒ ปิตฤเทโว ภว จงถือบิดาเป็นเสมือน

พระเจ้าองค์หนึ่ง และศาสนาซิกข์ ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง การเชื่อฟังบุพการีเป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญู กตเวทีที่ดีที่สุดและเป็นที่ยิ่งปรารถนาของบิดามารดา เป็นของขวัญที่ดีที่สุดที่บิดามารดาต้องการได้รับจากบุตรผู้กตัญญู

๓.๔) การเสียสละหรือการสงเคราะห์ ตรงกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา คือ สังคหวัตถุธรรมในเรื่องของ ทาน (การให้) และอถตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) มงคล ๓๘ ประการ มงคล ข้อที่ ๑๒ การสงเคราะห์ภริยา มงคลที่ ๑๓ การสงเคราะห์บุตร และมงคลที่ ๑๙ การสงเคราะห์ญาติทั้งหลาย **ศาสนาอิสลาม** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง การจ่ายซะกาต (การจ่ายทานจากผู้มีทรัพย์สินในอัตราร้อยละ ๒.๕ % ให้แก่คนอนาถา คนขัดสน **ศาสนาคริสต์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง หลักความรัก (การให้ทาน) “ให้รักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตัวเอง ให้รักแม้กระทั่งศัตรู” “ท่านทำสิ่งใดต่อพี่น้องผู้ต่ำต้อย ที่สุดของเราคนหนึ่ง ท่านก็ทำสิ่งนั้นต่อเรา” **ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง นิยามะ ในเรื่องการให้ทานการให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และ **ศาสนาซิกข์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง ระเบียบการปฏิบัติตนเรื่อง วินัยทางกาย การให้บริการ (ทาน) ผู้อื่นทางกาย และวาจา

๓.๕) ความเพียรสู่ความสำเร็จ ตรงกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา คือ อิทธิบาท ๔)ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา) **ศาสนาอิสลาม** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง การละหมาด (การมุ่งมั่นเพียรในการระลึกถึงพระเจ้า ทำความดีเพื่อขจัดความหม่นหมองทางอารมณ์ด้วยการฝึกวินัยในการประกอบศาสนกิจ **ศาสนาคริสต์** ตรงกับหลักคำสอน “จงสงบอยู่ต่อพระเจ้าและเพียรรอคอยพระองค์อยู่”(สดุดี 37:7-8) “สิ่งสิ่งที่ผ่านมาไปแล้วเสีย และโน้มตัวบากบั่นไปสู่หลักชัยที่อยู่ข้างหน้า (ฟิลิปปี 3:12-15)**ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง สามานยธรรม ๑๐ ประการ ในข้อ ธฤติ การมีจิตใจมุ่งมั่นพยายามไปสู่เป้าหมายสร้างพลังใจให้เข้มแข็ง มีความขยันขันแข็งอุปสรรค และ**ศาสนาซิกข์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง นิรวาณ ข้อที่ ๔ กรรมขันธุ์ การมีกำลังจิตแน่วแน่ มุ่งมั่นมั่นคงไม่หวาดกลัวในการทำกรรมดีด้วยปัญญา เพื่อเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า

๓.๖) ความปรองดอง ตรงกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา คือ สาราณียธรรม ๖ หลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งการระลึถึงกันซึ่งเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคี อปรีหานิยธรรม ธรรมเพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล **ศาสนาอิสลาม** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง สามัคคีธรรม ที่ส่งเสริมให้เกิดความเกื้อกูลร่วมมือประสานประโยชน์กันเพื่อความสำเร็จของตนเองและส่วนรวม **ศาสนาคริสต์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง บัญญัติรักข้อที่ ๒ “ให้รักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตัวเอง ให้รักแม้กระทั่งศัตรู **ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง สามานยธรรม ๑๐ ข้อ กษมาธรรม การให้อภัยโดยถือความเมตตา สত্য ความจริงใจให้กันและเอื้อเกื้อ ความไม่โกรธ ไม่อาฆาตมุ่งร้ายต่อใคร **ศาสนาซิกข์** ตรงกับหลักคำสอนของพระศาสดาคูรุนานัก “มนุษย์คือมวลมิตร หาใช่ศัตรู หาใช่คนแปลกหน้า”

๓.๗) พอเพียง ตรงกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา คือ มัชฌิมาปฏิปทา” ทางสายกลาง ความพอดี พอเพียง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น สันโดษ ความรู้จักพอดี พอเพียง **ศาสนาอิสลาม** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง อัลอะร็อฟ โองการที่ ๓๑ “ท่านทั้งหลายจงกิน จงดื่ม อย่าได้ฟุ่มเฟือย แท้จริงอัลละหฺไม่ทรงรักบรรดาผู้ที่ฟุ่มเฟือย” คำสอนเรื่องทางสายกลาง “ที่ที่สุดของกิจการงานทั้งหลาย คือการดำเนินกิจกรรมในทางสายกลาง” **ศาสนาคริสต์** ตรงกับหลักคำสอนของพระเจ้าเป็นเจ้า “ จงระวังเว้นเสียให้พ้นจากความโลภทุกประการ เพราะว่าชีวิตของคนเราไม่ได้ขึ้นอยู่กับทรัพย์สินสมบัติของเขา แม้ว่าเขาจะมั่งมีมากเพียงใดก็ตาม” คุณธรรมพื้นฐาน ข้อ ๔ การมัธยัสถ์หรือพอเพียง **ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู** ตรงกับหลักคำสอนเรื่องสามานยธรรม ๑๐ เช่น ทมะ

การระงับใจ ช่มใจ ไม่ปล่อยใจให้หวั่นไหว อินทรีย์นิครห การระงับอินทรีย์ ๑๐ ประการ คือไม่ต้องการให้มนุษย์ ปล่อยอินทรีย์มัวเมาจนเกินไปให้รู้จักพอ และนิยมะ ในเรื่อง สันโดษ การดำเนินชีวิตด้วยความพึงพอใจ ดำเนินชีวิต ราบเรียบอย่างมีความสุข และ**ศาสนาซิกข์** ตรงกับหลักคำสอนของพระศาสดาคุรุนานัก เรื่อง การรักษาความสัจ การข่มใจตนเอง การอดทนอดกลั้น การละวางความชั่ว

๓.๘) ความมีวินัย ตรงกับหลักธรรมคำสอนทาง**พระพุทธศาสนา** คือ เบญจศีล กุศลกรรมบถ ๑๐ มงคล ๓๘ มงคลข้อที่ ๙ เรื่อง การมีวินัยที่ดี **ศาสนาอิสลาม** ตรงกับหลัก คำสอนเรื่อง หลักปฏิบัติ ๕ ประการ การปฏิญาณตน การละหมาด การจ่ายซะกาต การถือศีลอด และการประกอบพิธีฮัจย์ **ศาสนาคริสต์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง การ ปฏิบัติตนตามบัญญัติ ๑๐ ประการ และความมีวินัยในตนเอง “จงยึดวินัยไว้อย่าปล่อยให้ จงดูแลรักษาไว้อย่างดี เพราะเป็นความรอดพ้นของท่าน **ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง หลักอาศรมธรรม ๔ พรหมจารีธรรม คฤหัสถ์ธรรม วานปรัสถ์ธรรม และสันยาสี และ**ศาสนาซิกข์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง การปฏิบัติ ตามวินัยทางกาย ศีลธรรมและจิตใจ และศาสนวินัย (กูราเล็ด) ข้อห้ามที่ไม่ควรปฏิบัติ

๓.๙) ซื่อสัตย์ สุจริต ตรงกับหลักธรรมคำสอนทาง**พระพุทธศาสนา** คือ เบญจธรรม ประกอบด้วย สัมมาอาชีวะ สัจจะ สติสัมปชัญญะ ฆราวาสธรรม ๔ ประกอบด้วยสัจจะ ทมะ ขันติและจาคะ และสุจริต ธรรม กายสุจริต วจีสสุจริตและมโนสุจริต **ศาสนาอิสลาม** ตรงกับหลักคำสอนศาสนามุฮัมมัด (ช.ล.) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาคุณธรรมความซื่อสัตย์ว่า “ไม่ถือว่ามีศรัทธา (ที่สมบูรณ์) สำหรับผู้ที่ไม่มีความ ซื่อสัตย์และไม่ถือว่ามีศาสนา (ที่สมบูรณ์) สำหรับรักษาสัญญา **ศาสนาคริสต์** ตรงกับหลักคำสอนเรื่องเรื่องสุจริต (มัทธิว 5:37) ว่า “ผู้ที่ดำเนินชีวิตด้วยสุจริตแม้จะยากจนก็ดีกว่าคนที่ตลบตะแลง” “เพื่อซื่อสัตย์สุจริตนั้นประเมิน ค่าไม่ได้” **ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู** ตรงกับหลักคำสอนเรื่อง “มานวธรรม” การปฏิบัติตนระหว่าบุคคล เช่น บุคคล ใดคิดแต่ทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่น คิดแต่การทำเสียประโยชน์ผู้อื่นเป็นโทษทางจิต จงอย่าทำ “อาจารย์ธรรม” การปฏิบัติหน้าที่ของครู อาจารย์ต่อศิษย์ เช่น “ครู อาจารย์ต้องรับหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์อย่างถูกต้อง และยุติธรรม “ปตนิธรรม” การปฏิบัติหน้าที่ของภรรยาต่อสามี เช่นภริยาต้องปฏิบัติต่อสามีด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และ **ศาสนาซิกข์** ตรงกับหลักคำสอนพระศาสดาของคุรุนานักที่สอนว่า “สัจธรรมเป็นธรรมอันประเสริฐสูงสุด แต่การดำรงชีวิตที่เปี่ยมไปด้วยสัจธรรมสูงส่งยิ่งกว่า”

๓.๑๐) จิตอาสา ตรงกับหลักธรรมคำสอนทาง**พระพุทธศาสนา** คือ พรหมวิหาร ๔ ในข้อ เมตตา กรุณา มุทิตา) และ สังคหัตถ์ ๔ (ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา) **ศาสนาอิสลาม** ตรงกับหลักคำสอนเรื่องการ บริจาคทานช่วยเหลือผู้อื่น คือ การเสียสละอันยิ่งใหญ่ซึ่งเป็นการกระทำเป็นผู้ที่มีจิตอาสา **ศาสนาคริสต์** ตรงกับ หลักคำสอนการแบ่งปันและการให้ทาน (1 ยอห์น 3:17-18) เช่น “การให้เป็นเหตุให้มีความสุขยิ่งกว่าการรับ (กิจการ 20:35)” “จงยื่นมือช่วยคนจน เพื่อท่านจะได้รับพรอย่างเต็มเปี่ยม จงใจกว้างต่อมนุษย์ทุกคน อย่ามีใจ แคบแคบต่อผู้ตาย อย่าเป็นอนหน้าหนีคนร้องไห้ จงร่วมทุกข์กับผู้ที่โศกเศร้า (บสร: 7:32-34) **ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู** ตรงกับหลักคำสอนนิยมะ ในเรื่องของท่านการให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน หลักมนุษยธรรม เห็นประโยชน์ส่วนรวม และประเทศชาติ และ**ศาสนาซิกข์** ตรงกับหลักคำสอน การปฏิบัติตน เรื่องวินัยทางกาย คือการบริการผู้อื่นทาง กาย วาจา เช่นการให้ทาน และหลักสัจธรรมและศาสนวินัย ข้อที่ ๔ รับผิดชอบต่อสังคม และเพื่อนมนุษย์ด้วยกาย วาจา ใจ และทรัพย์สินโดยไม่หวังผลตอบแทน

ผู้ที่สนใจศึกษาหลักธรรมคำสอนดังกล่าวสามารถศึกษาเนื้อหารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ เว็บไซต์ของ
กรมการศาสนา www.dra.go.th เมนูความรู้ทั่วไป (E-Book กรมการศาสนา)